

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK-12

Ünite

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI

Konu

- Siyasi Alanda Yapılan İnkılâplar
- Hukuk Alanındaki Yenilikler

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

4.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Milli Mücadele yıllarında hem İstanbul Hükümeti'nin hem de Ankara'da TBMM Hükümeti'nin olması, ülke yönetiminde ikilik oluşturmuştu.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

Milli Mücadele yıllarında öncelikle vatanın kurtarılması amaçlandığından, bu meselenin çözümü nihai zaferin kazanılmasından sonraya bırakılmıştı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

3

Büyük Taarruz sonucu Anadolu'da Yunan işgali sona erdirilmiş, İtilaf Devletleri ile 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkes Anlaşması'nı imzalayarak ülkenin tek siyasi gücü fiilen TBMM Hükümeti olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

4

İtilaf Devletlerinin, Lozan'da toplanacak olan barış konferansına TBMM'nin yanı sıra İstanbul Hükümeti'ni de davet etmeleri TBMM Hükümeti'ni ülkedeki siyasi ikilik sorununu çözmeye zorladı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

1 Kasım 1922'de TBMM, saltanatın kaldırılmasına ilişkin kanun teklifini kabul etti. Böylece saltanat kaldırıldı ve Osmanlı Devleti son buldu.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

6

Halifelik makamı ise Osmanlı hanedanına bırakılmak şartıyla siyasi yetkisinden ayrılmış olarak yerinde kaldı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

7

Saltanatın kaldırılmasıyla TBMM Hükümeti, Türk Milleti'nin tek temsilcisi olduğunu dünyaya ilan etti. Egemenlik TBMM'nin, dolayısıyla millî iradenin eline geçti.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

8

Saltanatın kaldırılması, Atatürkçü düşüncenin cumhuriyetçilik ilkesi doğrultusunda Millî Mücadele'yi yapan I. TBMM'nin yaptığı tek inkılâp olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

9

Yeni Türkiye'nin başkentinin neresi olacağı problemi, TBMM'nin Ankara'da olması, yeni devletin merkezi olarak da Ankara'nın tercih edilme seçeneğini güçlendirmişti.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

10

23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılması ve 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılması cumhuriyet yönetimine doğru giden siyasi adımların atılmasını sağlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

11

Cumhuriyetin ilanından sonra seçimlere geçildi. Gazi Mustafa Kemal Paşa, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı; İsmet Paşa da ilk Başbakanı olarak seçildi.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

12

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle Millî Mücadele sürecinde esas alınan, millî egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu düşüncesi resmen gerçekleşti.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

13

Bunun yanında meclis hükûmeti sisteminden, kabine sistemine geçilerek hükûmet kurma bunalımı aşıldı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

14

Osmanlı padişahları, Yavuz Sultan Selim Dönemi'nden itibaren halifeliği üstlenerek İslam dünyasında yapıcı ve birleştirici bir rol oynadılar.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

15

3 Mart 1924'te dönemin Urfa Milletvekili Şeyh Saffet Efendi ve 53 arkadaşının verdiği kanun teklifi TBMM tarafından kabul edildi ve böylece halifelik makamı kaldırıldı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

16

Halifeliğin kaldırılması ile birlikte devlet sisteminde var olan ikilik kaldırıldı ve ileriki yıllarda yapılacak olan inkılapların önü açıldı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

17

Aynı gün TBMM'ye sunulan kanun tekliflerinin kabulü ile Erkan-ı Harbiye Reisliği ile Şer'îye ve Evkaf Vekâletleri de kaldırıldı. Böylece ordu ve din işleri siyasetten ayrıldı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

18

20 Ocak 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasîye, yeni Türkiye'nin ilk anayasasıdır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

19

1924 Anayasası ile birlikte; egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu, Türkiye Devleti'nin bir cumhuriyet olduğu belirtilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

20

1924 Anayasası ile vatandaşların hak ve özgürlükleri düzenlenmiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetim şekli ve işleyiş biçimi açıklığa kavuşmuş, güçler birliğinden güçler ayrılığı ilkesine geçilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

21

1928'de "Devletin dini İslam'dır." ibaresi anayasadan çıkarılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

22

Kadınlara 1930'da belediye seçimlerinde, 1933'te muhtarlık seçimlerinde, 1934'te de genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

23

1937'de Atatürk ilkeleri anayasaya girmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

24

Hukuk alanında kişilerin birbirleriyle ilişkilerini, aile, eşya, borçlar ve miras hukukunu düzenleyen kanuna, medeni kanun denilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kismen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

25

Osmanlı'nın son döneminde medeni kanun olarak Mecelle, 19. yüzyılda Ahmet Cevdet Paşa başkanlığında bir kurul tarafından hazırlanmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

26

Mecelle' nin oluşturmak istenen yeni Türk toplumunun günlük ihtiyaçlarına cevap veremeyeceği anlaşılınca yeni bir medeni kanun hazırlığına girildi

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

27

Bu hazırlık sırasında çağdaş toplumların medeni kanunları incelendi ve İsviçre Medeni Kanunu Türk sosyal hayatına en uygun medeni kanun olarak kabul edildi.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

28

17 Şubat 1926'da Türk Medeni Kanunu'nu kabul edildi.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

00-36

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

37-45

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

46-56

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1- 28
arası
maddeler
için karekodu
okutun

Eşleştirme

Aşağıda verilen I.sütündeki bilgilerle II.sütündeki bilgileri eşleştiriniz.

1	Kanun-ı Esasi	☐	Üniter Devlet	A
2	Teşkilat-ı Esasi	☐	Osmanlı Mebusan Meclisi	B
3	Mecelle	☐	Türkiye Cumhuriyeti	C
4	Türk Medeni Kanunu	☐	Osmanlı Devleti	Ç
5	Hukuk Birliği	☐	TBMM	D

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Mondros

Mecelle

Saltanat

TBMM Hükümeti

Mudanya

Ankara

Justinianus

Türk Medeni Kanunu

Amasya Genelgesi

Kanun-ı Esasi

Erzurum Kongresi

güçler ayrılığı

Halifelik

güçler birliği

Üniter

1924 Anayasası

Tanzimat Fermanı

Erkan-ı Harbiye
Reisliği

Şer'îye ve Evkaf
Vekâletleri

Islahat Fermanı

İstanbul

Amasya Görüşmesi

Türk Ceza Kanunu

Şeyhülislamlık

1. Büyük Taarruz sonucu Anadolu'da Yunan işgali sona erdirilmiş, İtilaf Devletleri ile 11 Ekim 1922'de Ateş-kes Anlaşması imzalanmıştır.
2. 1 Kasım 1922'dekaldırıldı.
3.'nde yer alan: "Milletin varlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." ifadesi ve kararlarında yer alan: "Millî iradeyi hâkim kılmak esastır." ilkesiyle millî irade esas alınmıştır.
4., 1517'de Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethetmesiyle Osmanlı hanedanına geçti.
5. 3 Mart 1924'te dönemin Urfa Milletvekili Şeyh Saffet Efendi ve 53 arkadaşının verdiği kanun teklifi TBMM tarafından kabul edildi ve böylece..... makamı kaldırıldı.
6. Millî Mücadele Dönemi'nde II. Meşrutiyet'in ilanından sonra 1909'da bazı maddeleri yenilenen Osmanlı 'si yürürlükteydi.
7. 1924 Anayasası ilenden ilkesine geçilmiştir.
8. devlet anlayışında devlet, millet ve ülke tektir.
9. devlet anlayışında devlet, millet ve ülke tektir.
10., 1926'da İsviçre Medeni Kanunu'nun kabul edilmesine kadar 57 sene uygulandı.
11. Avrupa'da bilimsel bir kurul tarafından hazırlanan ilk kanun İmparator 'un kanunnamesidir.
12. 'nun kabulü ile aile yapısı çağdaş toplumlara göre yeniden düzenlenmiştir.
13. ile vatandaşların hak ve özgürlükleri düzenlenmiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetim şekli ve işleyiş biçimi açıklığa kavuşmuştur.
14. temel hakları ve devlet teşkilatının işleyişini ayrıntılarıyla belirleyen bir anayasa değildir.
15. kaldırılarak ordu siyasetten ayrılmıştır.
16. kaldırılarak din işleri siyasetten ayrılmıştır.
17. Saltanatın kaldırılmasıyla....., Türk Milleti'nin tek temsilcisi olduğunu dünyaya ilan etti.
18. TBMM'nin.....'da olması, yeni devletin merkezi olarak da tercih edilmesini güçlendirmişti.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.

1921 Anayasa'sına göre:

Madde 1: Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir. İdare usulü halkın kaderini bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına dayanır.

1921 Anayasa'sındaki bu hükümlerle ulaşılmak istenen başlıca amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bütün yetkileri TBMM'de toplamak
- B) Yönetim anlayışının cumhuriyet olduğunu belirlemek
- C) Halkın geleceğini kendisinin planlamasını sağlamak
- D) Çok partili hayata geçiş hazırlığı yapmak
- E) Kurulacak hükümetin şeklini belirlemek

2. Aşağıda 1921 ve 1924 Anayasalarının bazı maddelerine yer verilmiştir.

1921 Anayasası Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (20 Ocak 1921)	1924 Anayasası (20 Nisan 1924)
<ul style="list-style-type: none"> •Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. •Yürütme ve yasama yetkisi Büyük Millet Meclisinde toplanır. •Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisince yönetilir ve "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti" adını taşır. •Din buyruklarının yerine getirilmesi, kanun konması, barış yapılması, savaş kararı verilmesi gibi esas haklar Büyük Millet Meclisine aittir. 	<ul style="list-style-type: none"> •Türkiye Devleti bir cumhuriyettir. •Türkiye Devleti cumhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, laik ve inkılapçidir. •Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. •Türk milletini ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi temsil eder ve millet adına egemenlik hakkını yalnız o kullanır. •Yasama TBMM'ye, yürütme Cumhurbaşkanı ve hükümete, yargı ise bağımsız mahkemelere bırakılmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin 1921 ve 1924 Anayasalarının ortak özelliklerinden biri olduğu söylenebilir?

- A) Atatürk İlkelerinin anayasaya alınması
- B) Yürürlükte kalma süreleri
- C) Yargı yetkisinin bağımsız mahkemelere verilmesi
- D) Kabine sisteminin benimsenmesi
- E) TBMM'nin üstünde bir gücün olmaması

3.

Türk Medeni Kanunu'nun Türk kadınına sağladığı bazı haklar şunlardır:

- Din, dil, ırk ve cinsiyet gözetmeksizin bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına kanun önünde eşitlik getirildi.
- Türk kadını çeşitli mesleklerde çalışma hakkı kazandı.
- Tek eşlilik kuralı getirildi.
- Kadınlara da boşanma hakkı verildi.
- Evliliğin resmî nikâh memuru huzurunda yapılması kabul edildi.
- Kadınlara, mirastan eşit pay alma hakkı tanındı.

Buna göre Türk Medeni Kanunu ile kadınlar ve erkekler arasında;

I. ekonomik,

II. siyasal,

III. hukuksal

alanlardan hangilerinde eşitliğin sağlandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

4.

İLK KADIN MUHTARIMIZ

Türkiye'nin İlk Kadın Muhtarı Gül Esin

İlk kadın muhtarımız Gül Esin oldu. Medeni Kanun'un Kabulü ile Türk kadınları toplumsal yaşamda geniş haklara sahip olmuştu. Türk kadınına yönetimde görev alabilmesini sağlayan siyasi haklar 1930'dan itibaren verilmeye başlandı. Önce 3 Nisan 1930'da belediye seçimlerine katılma hakkı tanındı. 1933 yılında da muhtarlık seçimlerinde aday olma hakkını elde ettiler. 5 Aralık 1934'te kadınlar genel seçimlerde de seçme ve seçilme haklarını kazandılar. Türk kadınının bu hakları elde ettiği bu dönemde birçok Avrupa ülkesinde hâlâ kadınlar bu hakları kazanamamıştı.

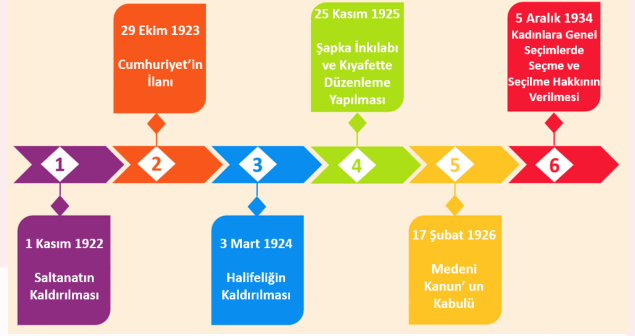
Verilen metindeki bilgilere göre,

- I. Medeni Kanun ile kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.
- II. Kadınlara muhtarlık seçimlerine katılma hakkı, belediye seçimlerine katılma hakkından önce verilmiştir.
- III. Kadınların ülke yönetiminde söz sahibi olmaları sağlanmıştır.

Yorumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5.

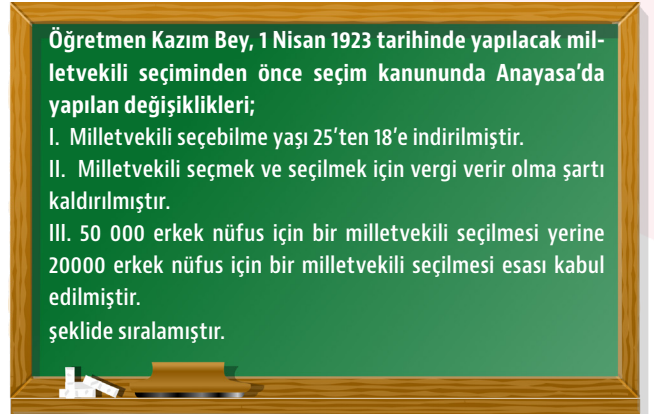
Bu tarih şeridinde göre;

- I. Çağdaş uygarlık düzeyine çıkmak amacıyla bir dizi devrimler yapılmıştır.
- II. Siyasi inkılaplar öncelikle yapılmıştır.
- III. Cumhuriyetin ilanı için şartlar oluşmuştur.
- IV. Kadınlara erkeklerle eşit haklar verilmiştir.
- V. Ekonomik kalkınma hedeflenmiştir.

gibi yargılardan hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) Yalnız V
D) II ve IV E) II, III ve IV

6.

Verilen bu maddelerden hangileri ülkede yönetime katılımı artırmayı amaçladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III
D) I ve III E) I, II ve III

7. **1.DURUM:** 3 Mart 1924'te Türkiye Büyük Meclisinde kabul edilen 429 sayılı kanun ile Erkân-ı Harbiye Vekâleti kaldırıldı. Ordunun en iyi komuta birimi olarak Genelkurmay Başkanlığı oluşturuldu. Böylece ordu, siyasetten uzaklaştırılmaya çalışılmıştır.

2.DURUM: 19 Aralık 1923'te TBMM tarafından çıkarılan kanunla ordu mensuplarının istifa etmesi veya emekliye ayrılması durumunda siyasete karışabilecekleri veya milletvekili olabilecekleri kabul edilmiştir.

Bu kanunlar ile;

- I. laik bir toplum düzeni oluşturmak,
- II. ordu ve politikayı birbirinden ayırmak,
- III. demokratikleşmenin önünü açmak

amaçlarından hangilerinin gerçekleştirilmek istendiği söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

8. Cumhuriyetin ilanı ile Türk Devleti'nin Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ve Başbakanı belirlenerek yetkileri birbirinden ayrılmıştır.

Buna göre Yeni Türk Devleti'nin ilk Cumhurbaşkanı, ilk Başbakanı ve ilk Meclis Başkanı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?

Cumhurbaşkanı	Meclis Başkanı	Başbakan
A) Fethi Okyar	İsmet İnönü	Mustafa Kemal
B) Fethi Okyar	Mustafa Kemal	İsmet İnönü
C) Mustafa Kemal	Fethi Okyar	İsmet İnönü
D) Mustafa Kemal	İsmet İnönü	Fethi Okyar
E) İsmet İnönü	Fethi Okyar	Mustafa Kemal

9.

I. TBMM döneminde alınan kararla saltanat 1 Kasım 1922'de kaldırılmıştır. II. TBMM döneminde yapılan inkılaplardan hangisi bu gelişmeyi tamamlar niteliktedir?

- A) Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
- B) Cumhuriyetin İlanı
- C) Tevhidi tedrisat Kanunu'nun kabulü
- D) Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun çıkarılması
- E) Türk Tarih Kurumunun kurulması

10. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde şeri mahkemelerin yanında azınlık ve elçilik mahkemeleri de kuruldu.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Hukuk birliği olmadığını
- B) Özgürlüklerin temel alındığının
- C) Dinî hükümlerin uygulanmadığının
- D) Müslümanlar arasında ikilik çıktığının
- E) Yönetim birliği sağlanmadığının

11.

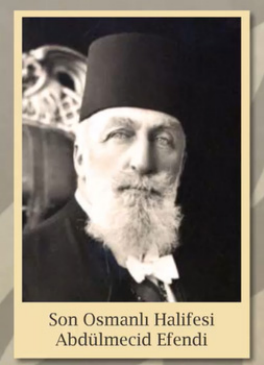

“Bu anayasa; dağılan ve yok olmaya yüz tutan Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine, millet iradesine dayalı yeni bir Türk Devleti'nin kuruluşunu hukuki ve siyasi açıdan belgeleyen bir eserdir. Zamanın şartlarına göre hazırlanmış, kısa bir geçiş dönemi anayasası niteliğindedir.”

Yukarıda bahsedilen ve Yeni Türk Devleti'nin hukuk kurallarını belirleyen belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1921 Anayasası B) 1924 Anayasası
C) Kanunuesasî D) Tanzimat Fermanı
E) Islahat Fermanı

12.

Son Osmanlı Halifesi
Abdülmecid Efendi

Son Halife Abdülmecid Efendi'yi her ne kadar TBMM seçmiş olsa da Abdülmecid Efendi'nin kendisini meclisin üzerinde görmesi ve meclisi denetim altına almak istemesi millî egemenliğe ters düşmekteydi. Ayrıca devlet yönetiminde hem Cumhurbaşkanı hem de Halife'nin olması, devletin yapısında ikilik meydana getirmekteydi.

Tüm bunlarla birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin millî bir devlet olması ve laik bir sisteme hazırlanması, milletlerarası ve dinî nitelikler barındıran halifelik makamının yeni rejimle uyşamayacağını gösterdi.

Paragrafa göre;

- I. Üniter devlet sisteminin benimsendiği,
II. Halifeliğin cumhuriyet düşüncesine ters düştüğü,
III. Halifelik makamının dinî ve siyasi gücünü yitirdiği,
IV. Yapılacak olan inkılapların önünün açılmak istendiği,
V. Halife'nin kendisini devlet başkanı gibi gördüğü
- yargılarından hangilerine ulaşamaz?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I, II, IV ve V E) II, III, IV ve V

13.

Mudanya Ateşkes Görüşmeleri'ne Katılan Temsilciler

Büyük Taarruz sonucu Anadolu'da Yunan işgali sona erdirilmiş, İtilaf Devletleri ile 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkes Anlaşması imzalanmıştı. Böylece ülkenin tek siyasi gücü fiilen TBMM Hükûmeti olmuştu. İtilaf Devletleri, İsviçre'nin Lozan kentinde toplanacak olan barış konferansına TBMM'nin yanı sıra İstanbul Hükûmeti'ni de davet ettiler. İstanbul Hükûmeti de Ankara'ya barış konferansına birlikte katılmayı teklif etti. Bu teklife karşı Atatürk derhâl şu cevabı gönderdi: “Barış konferansında Türkiye Devleti yalnız ve ancak TBMM Hükûmeti tarafından temsil olunur.”

Paragrafa göre;

- I. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığının devam ettiği,
II. İtilaf Devletlerinin, TBMM Hükûmeti ve İstanbul Hükûmeti arasındaki görüş ayrılığından faydalanmak istediği,
III. Milli Mücadelenin askeri safhasının sona erdiği,
IV. Ülkedeki siyasi ikilik sorununu çözme yönünde harekete geçileceği,
V. Ülkedeki tek siyasi otoritenin resmen TBMM Hükûmeti olduğu

yargılarından hangileri savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız V C) I,II, III ve IV
D) II, III ve V E) IV ve V

14.

TBMM üyelerinin bir kısmı tarafından hazırlan saltanat ve halifeliğin birbirinden ayrılması ve saltanat makamının kaldırılmasını içeren bir kanun teklifi bazı üyelerin bu teklife karşı çıkmasına ve meclisteki havanın gerginleşmesine neden olmuş, kanun teklifi komisyona havale edilerek zaman kazanılmaya çalışılmıştır. Daha sonra Mustafa Kemal'in yaptığı konuşmayla 1 Kasım 1922'de TBMM, saltanatın kaldırılmasına ilişkin kanun teklifini kabul etmiştir.

Paragrafa göre;

- I. Ülkedeki fiili durumun resmî hâle getirilmek istendiği,
- II. Cumhuriyetin ilanına zemin hazırlandığı,
- III. Osmanlı hanedanının siyasi gücünü koruduğu,
- IV. Halifelik makamının korunduğu,
- V. Egemenliğin millî iradenin eline geçtiği

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I, II, IV ve V E) I, III, IV ve V

15.

9 Ekim 1923'te Ankara'da çıkan "Yenigün" gazetesinde: "Yakında cumhuriyet ilan olunacaktır." haberinin çıkması kamuoyunda konuyla ilgili tartışmaları alevlendirdi. Bu gelişmelerin yanı sıra TBMM'de oluşan siyasi gruplar arasında çıkan fikir ayrılıkları da bir siyasi krize dönüşmüştü. Dönemin siyasi sistemi gereği hükümet üyeleri meclis tarafından tek tek seçilmekteydi. Bakanlık seçimleri bu farklı siyasi grupların hükümette yer alma çabası yüzünden kilitlenmişti. Meydana gelen durum hükümetin kurulmasını engelliyor, yaşanan kriz meclis çalışmalarını aksatıyordu. Kabine buhranı diye adlandırılan bu hâl, sistemi yenilemek için TBMM başkanı Mustafa Kemal'e bir fırsat verdi.

Paragrafa göre;

- I. TBMM'deki siyasi partilerin hükümet bunalımına neden olduğu,
- II. Mustafa Kemal'in zamanlamaya çok önem verdiği,
- III. Cumhuriyetin ilanına zemin hazırlandığı,
- IV. TBMM üyeleri arasında görüş ayrılıklarının olduğu,
- V. Kamuoyunun yeni durumu kabullendiği

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) I ve V C) I, IV ve V
D) II ve III E) II, III ve IV

Mustafa Kemal, 1922 Yılında Yaptığı Meclis Konuşmasında Adalet Anlayışını Şu Sözlerle İfade Etmiştir:

“Adliye politikamızda izlenecek gaye, önce halkı yormaksızın hızla, yerinde, güvenle adaleti dağıtmaktır. İkinci olarak toplumumuzun bütün dünya ile teması doğal ve zorunludur; bunun için adaletimizin düzeyini bütün uygar toplumların derecesinde bulundurmamız zorundayız. Bu özellikleri sağlamak için mevcut yasa ve usullerimizi bu bakış açlarına göre yenilemekteyiz ve yenileyeceğiz.”

1. Mustafa Kemal yeni Türk devletinin hukuk alanında yapacağı inkılabın amacını nasıl açıklamıştır?

2. Mustafa Kemal Yeni Türk devletinin adalet anlayışının hedefini nasıl açıklamıştır?

Verilen görseller ve açıklamalardan yola çıkarak soruları cevaplayınız.

CUMHURİYET'İN İLANI

24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmış, yeni Türk devletinin bağımsızlığı kabul edilmişti. İkinci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmasından iki ay sonra 13 Ekim 1923'te Ankara, Türkiye devletinin hükümet merkezi oldu. Artık mevcut rejimin isminin de bütün açıklığı ile konulması, yeni devletin başkanının seçilmesi gerekiyordu. O güne kadar devlet başkanlığı görevi, Türkiye Büyük Millet Başkanı olarak Atatürk tarafından yürütülmüştü. Diğer taraftan bazı yabancı ülkeler de Lozan Antlaşması'nı onay için Türkiye'deki yeni devlet rejiminin daha açık şekilde belirlenmesini istiyorlardı. Bu sıralarda, 27 Ekim 1923'te Bakanlar Kurulunun istifası ve meclisin güvenini kazanacak bir kabine listesinin oluşturulamaması da bu soruna ivedi bir çözüm gerektirdi. İşte iç ve dış şartların doğurduğu bu gelişmelerin sonucu olarak 29 Ekim 1923 akşamı Cumhuriyet ilan edildi. Bu suretle yeni devletin yönetim biçiminin adı konuluyordu. Atatürk, cumhuriyeti ilan ederken demokrasinin bütün kurallarının zamanı geldikçe uygulanması görüşünde idi. Türk milletinin siyasal haklarını dilediği gibi kullanması, memlekette çoğulcu demokrasinin işlerlik kazanması onun temel amacı idi. Nitekim çok partili döneme geçiş ile ilgili Atatürk döneminde yapılan iki büyük deneme, bu hususu göstermektedir.

1. Cumhuriyetin ilan edilmesini Türk tarihinde yaşanan siyasi dönüşüm açısından nasıl yorumlarsınız?

2. Saltanatın kaldırılmasından sonra ortaya çıkan devlet başkanlığı sorunu nasıl çözümlenmiştir?

Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.

YENİ DEVLET-YENİ TOPLUM

TÜRK MEDENİ KANUNU (17 ŞUBAT 1926)

Genel olarak hukuk, toplumu düzenleyen ve yaptırım gücü bulunan kurallar bütünü olarak tanımlanır. Devletlerin hukuk düzenleri, oradaki siyasal rejime, dünya görüşüne ve toplum anlayışına göre değişiklikler göstermektedir. Osmanlı Devleti, dini temeller üzerinde yükselen, çok uluslu, çok dinli ve çok dilli bir devlet olduğu için hukuk düzeni de buna göre şekillenmişti. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nde bir hukuk birliği yoktu. Müslüman olmayan vatandaşlara kendi dinsel hukuk kurallarını uygulama hakkı tanınmıştı. Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş, laik ve demokratik bir yapıya kavuşturulması için toplum hayatının bu ilkelere göre düzenlenmesi gerekiyordu. Osmanlıdan kalan Mecelle' nin oluşturmak istenen yeni Türk toplumunun günlük ihtiyaçlarına cevap veremeyeceği anlaşılınca yeni bir medeni kanun hazırlığına girildi ve İsviçre Medeni Kanunu, Türk sosyal hayatına en uygun medeni kanun olarak kabul edildi. Türk Medeni Kanununun kabulü ile eğitimde, çalışma hayatında ve hukuk alanında kadın-erkek eşitliği sağlanmış, resmî nikâhla evlenme ve boşanma devlet denetimine alınmış, erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi yasaklanarak kadına da boşanma hakkı tanınmıştır. Miras konusunda kız ve erkek çocuklar arasında eşitlik sağlanmıştır. Kabul edilen bu medeni kanun, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının bütününe kapsadığı için Patrikhanenin dünyevi yetkileri de kaldırılmıştır.

1. Medeni Kanun ile hangi alanlarda yeni düzenlemelerin gerçekleştirildiği söylenebilir?

2. Sizce Osmanlıdan kalan Mecelle' nin yerine hangi sebeplerle yeni bir medeni kanuna gerek görülmüş olabilir?

3. Medeni Kanun ile toplum yaşamında meydana gelen değişimler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Görüşlerinizi maddeler hâlinde yazınız.

4. Sizce 1926'da kabul edilen Medeni Kanun ile kadınların hayatın tüm alanlarında erkeklerle eşit haklara sahip oldukları söylenebilir mi? Görüşlerinizi gerekçeleriyle belirtiniz.

Aşağıda verilen metni dikkate alarak soruları cevaplayınız.

CUMHURİYET'İN ANAYASASI

1924 ANAYASASI

Madde 1. Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

Madde 2. Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır, resmî dili Türkçedir, başkenti Ankara şehridir.

Madde 3. Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.

Madde 4. Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin tek ve gerçek temsilcisi olup millet adına egemenlik hakkını kullanır.

Madde 5. Yasama yetkisi ve yürütme erki Büyük Millet Meclisinde toplanır.

Madde 6. Meclis yasama yetkisini kendisi kullanır.

Madde 10. On sekiz yaşını dolduran her erkek, milletvekili seçme hakkına sahiptir.

Madde 11. Otuz yaşını dolduran her erkek, milletvekili seçilme hakkında sahiptir.

1924 Anayasası'nda yapılan değişiklikler:

1928 yılında 1. Madde'de yer alan "Devletin dini İslam'dır" hükmü çıkarılmıştır.

1934 yılında 10. Madde "Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkına sahiptir." şeklinde değiştirilmiştir.

1934 yılında 11. Madde "Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçebilir." şeklinde değiştirilmiştir.

1937 yılında 2. Madde'ye altı ilke (cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılapçılık) eklenmiştir.

Görsel 1: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

1. 1924 Anayasası'nın verilen maddelerinden hangilerinin laiklik ilkesiyle çeliştiğini söyleyebiliriz?

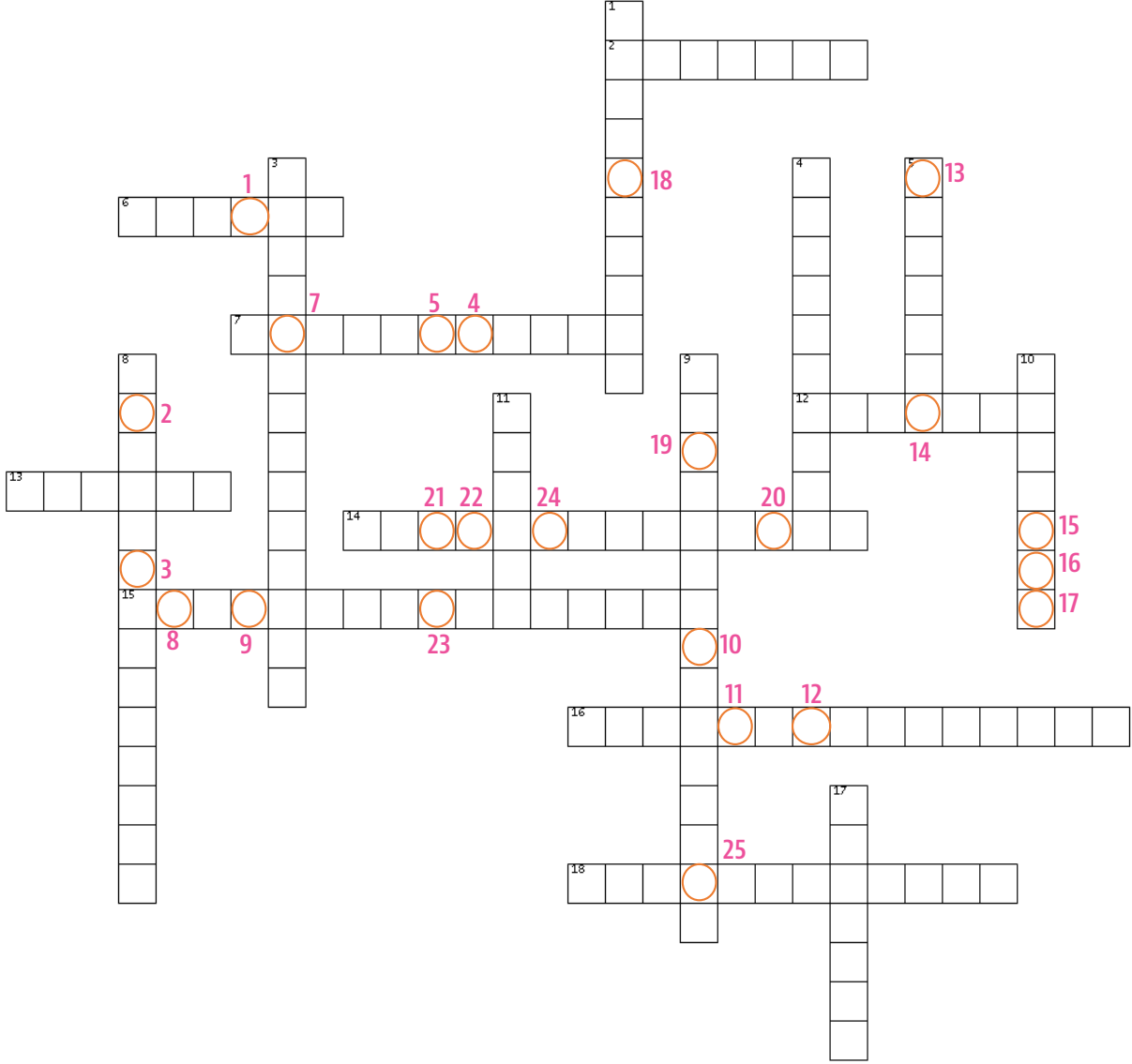
2. "1921 Anayasası'nda olduğu gibi 1924 Anayasası'nda da kuvvetler birliği ilkesi devam etmiştir." yargısı anayasanın hangi maddesiyle ilişkilendirilebilir?

3. Anayasa'nın hangi maddesi kadın-erkek eşitliği ilkesine uygun olarak değiştirilmiştir?

4. Bir ülkede anayasanın varlığının vatandaşlar açısından önemi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

SOLDAN SAĞA

2. Laik
6. Birlikten yana, merkezîyetçi yönetimi benimseyen devlet sistemi
7. Aile, eşya, borçlar ve miras hukukunu düzenleyen kanun
12. Lozan Barış görüşmelerinin yapıldığı ülke
13. Türk Ceza Kanunu'nun uyarılma yapıldığı ülke
14. TBMM'nin açılmasından Cumhuriyetin ilanına kadar uygulanan sistem
15. Son halife
16. 1937'de anayasaya giren Türkiye Cumhuriyeti'nin temel prensipleri
18. Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlere verdiği ekonomik ve hukuki ayrıcalıklar

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. İlk cumhuriyet hükümetini kuran kişi
3. 1934'te Türk kadınlara tanınan siyasi hak
4. Milletın, egemenliğı kendi elinde tuttuğı ve bunu belirli süreler için seçtiğı milletvekilleri aracılığıyla kullandığı yönetim biçimi
5. Siyasi otoritenin genellikle miras yolu ile bir kişinin üzerinde toplandığı devlet düzeni
8. Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirinden ayrılmış oldukları yönetim modeli
9. Cumhuriyetin ilanıyla, hayata geçirilen Atatürk ilkesi
10. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde hazırlanan medeni kanun
11. Hz. Muhammed'in vefatından sonra İslam toplumunun dinî ve siyasi lideri
17. Devletin kuruluşunu, örgütlenişini, kişilerin devletle ilişkilerini düzenleyen temel yasa

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7

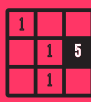
13 14 15 16 17 18

8 9 10 11 12

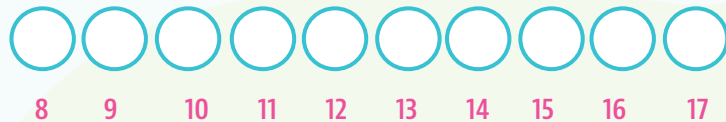
19 20 21 22 23 24 25

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

1. Türk medeni kanunu	İİVÇRSE	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
14 5
2. Merkezîyetçi devlet	NRİÜTE	____ ____ ____ ____ ____ ____
7
3. Barış konferansı	LAZON	____ ____ ____ ____ ____
2
4. Teşkilat-ı Esasiye	ANSYAAA	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
1
5. Yavuz Sultan Selim	FEALHİ	____ ____ ____ ____ ____ ____
4
6. Türkiye Büyük Millet Meclisi	YMİTÖNE	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
15 17 10
7. Kabine Sistemi	ÜMKHETÜ	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
11
8. Saltanat	ŞİDAPAH	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
3
9. Yasama	SLCMEİ	____ ____ ____ ____ ____ ____
11
10. Makarr-ı İdare	AEKNTŞB	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
11
11. Hakimiyet	GEEELNMKİ	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
16
12. Millî Egemenlik	SİEDALAIHKR	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
13 6
13. Cumhurbaşkanı	İEİHMCRURUS	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
8 9 12

ANAHTAR KELİME

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME - 1

1. B
2. D
3. Ç
4. C
5. A

BOŞLUK DOLDURMA

1. Mudanya	10. Mecelle
2. Saltanat	11. Justinianus
3. Amasya Genelgesi/Erzurum Kongresi	12. Türk Medeni Kanunu
4. Mısır	13. 1924 Anayasası
5. halifelik	14. 1921 Anayasası
6. Kanun-ı Esasi	15. Erkan-ı Harbiye Reisliği
7. güçler birliği/güçler ayrılığı	16. Şer'îye ve Evkaf Vekâletleri
8. Üniter	17. TBMM Hükûmeti
9. Tanzimat Fermanı	18. Ankara

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. A
2. E
3. D
4. C
5. C
6. E
7. A
8. C
9. B
10. A
11. A
12. C
13. C
14. C
15. B

AÇIK UÇLU SORULAR

1. Mustafa Kemal yeni Türk devletinin hukuk alanında yapacağı inkılâpların amacını bürokrasi ile halkı yormadan, güven sorununu yaşanmadan ve gecikmeye mahal vermeden evrensel hukuk ilkeleri çerçevesinde ihtiyaçlara cevap vermesini sağlamak olarak açıklamıştır.
2. Mustafa Kemal Yeni Türk devletinin adalet anlayışının hedefini; mevcut yasa ve usulleri, evrensel hukuk ilkeleri doğrultusunda yenilemek olarak açıklamıştır.

BECERİ TEMELLİ-1

1. Cumhuriyetin ilanı ile yeni Türk devletinin yönetim şekli belirlenmiştir ve ulusal egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu resmiyet kazanmıştır. Asırlardır mutlakiyetle yönetilen Türk halkı, cumhuriyetin ilanı ile yeni ve demokratik bir yönetim şekline kavuşmuştur.
2. Cumhuriyetin ilanı ile Mustafa Kemal Atatürk cumhurbaşkanı seçilmiş ve böylece devlet başkanlığı sorunu da çözümlenmiştir.
3. Demokrasinin uygulanmasını sağlar. Kişi haklarına önem verilir. Egemenliğin kaynağı millettir. Halk yöneticilerini seçer. Düşünce serbestliği vardır. Adalet, eşitlik, özgürlük kavramları önem taşır.

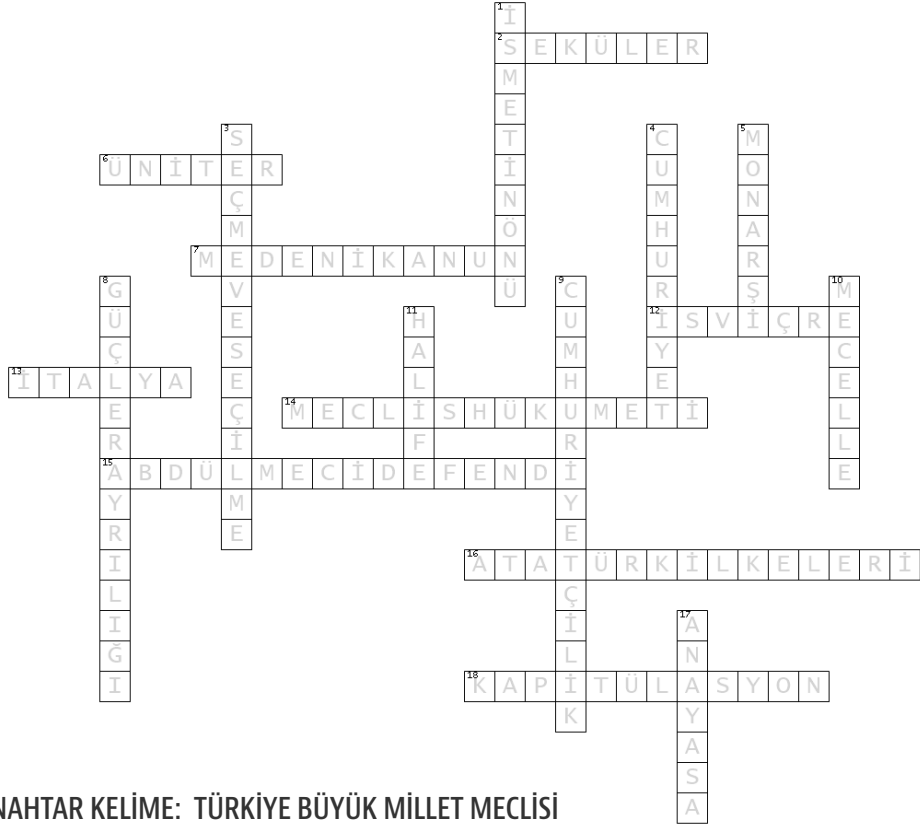
BECERİ TEMELLİ-2

1. Medeni Kanun, genel anlamıyla aile hukuku demektir. Hukuk alanında kişilerin birbirleriyle ilişkileri; ailenin kuruluşu, işleyişi ve sona erişi yani evlenme ve boşanma konularını yanı sıra eşya paylaşımı, borçlar ve miras gibi konularda da yeni düzenlemeler getirilmiştir.
2. Osmanlı'nın yerini alan Türkiye Cumhuriyeti çağdaş, laik ve demokratik bir yapıya kavuşturulmak isteniyordu. Toplum hayatının bu ilkelere göre düzenlenmesi gerekiyordu. Osmanlı'dan kalan Mecelle, oluşturmak istenen yeni Türk toplumunun ihtiyaçlarına cevap vermiyordu. Bu sebeple yeni bir medeni kanunun hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur.
3. 1. Din, dil, ırk ve cinsiyet gözetmeksizin bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına kanun önünde eşitlik getirildi.
 2. Türk kadını toplumsal hayatta her türlü sosyal haklara kavuştu.
 3. Türk kadını çeşitli mesleklerde çalışma hakkı kazandı.
 4. Tek eşlilik kuralı getirildi.
 5. Kadınlara da boşanma hakkı verildi.
 6. Evliliğin resmî nikâh memuru huzurunda yapılması kabul edildi.
 7. Kadınlara mirastan eşit pay alma hakkı tanındı.
4. Medeni Kanun ile kadınlar siyasi alandaki haklarına kavuşamamışlardır. Siyasi alanda kadın-erkek eşitliği ancak 1930'lu yıllarda yapılan düzenlemelerle gerçekleşmiştir.

BECERİ TEMELLİ-3

1. 1924 Anayasası'nın 2. Madde' sinde yer alan "Devletin dini İslam'dır" hükmü laiklik ilkesiyle çelişmektedir. 1928 yılında anayasada yapılan değişiklikle bu hüküm çıkarılmış, laiklik ilkesi doğrultusunda değişiklik yapılmıştır. 1937 yılında da laiklik ilkesi anayasada yer almıştır.
2. Yasama ve yürütme yetkisinin Büyük Millet Meclisinde toplanmış olması, kuvvetler birliği ilkesinin olduğunu göstermektedir.
3. 1934 yılında 10. ve 11. Maddelerde yapılan değişiklikle kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Böylece kadınlar da erkekler gibi seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur.
4. Anayasa ile kişinin temel hak ve özgürlükleri güvence altına alınmıştır. Bunlar yaşama hakkı, mülkiyet hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, düşünce ve haberleşme özgürlüğü, kişi dokunulmazlığı hakkı gibi birtakım hak ve özgürlüklerdir. Anayasa, bireylerin diğer bireylere ve devlete karşı haklarını korumaktadır.

BULMACA

ANAHTAR KELİME: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KELİME AVI

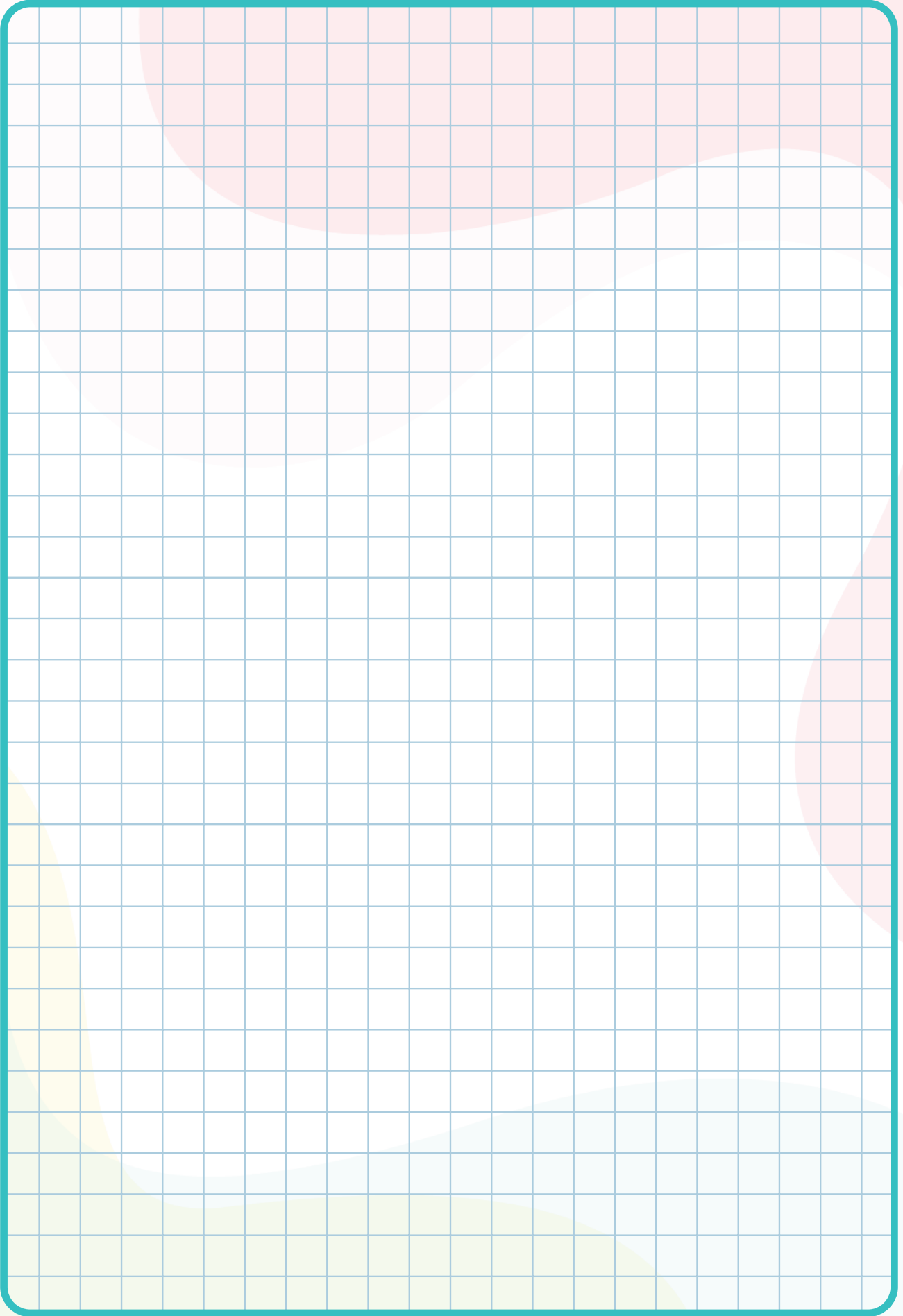
SVIÇİER	İ S V İ Ç R E
EITRNÜ	Ü N İ T E R
ONLZA	L O Z A N
NASAYAA	A N A Y A S A
AEFHLI	H A L I F E
YETNİÖM	Y Ö N E T İ M
ÜÖTMKEH	H Ü K Ü M E T
HIAADŞP	P A D İ Ş A H
IMSELC	M E C L İ S
BTAEKŞN	B A Ş K E N T
IEKLGNEME	E G E M E N L İ K
ESKHIDRAILA	H A L K İ R A D E S İ
ISURRIHCUEM	R E İ S İ C U M H U R

ANAHTAR KELİME: YAŞASIN CUMHURİYET

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

3. ÇIKIŞ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>